आजचे पंचांग

दिनांक : २० जुलै २०२६ वार : सोमवार माह (अमावस्यांत) : आषाढ माह (पूर्णिमांत) : आषाढ ऋतु : वर्षा आयन : दक्षिणायन पक्ष : शुक्ल पक्ष तिथी : सप्तमी तिथी (२१ जुलै पहाटे ०४:०२ पर्यंत) त्यानंतर अष्टमी तिथी नक्षत्र : हस्त नक्षत्र (सायंकाळी ०७:०९ पर्यंत) त्यानंतर चित्रा नक्षत्र योग : शिवा योग (सायंकाळी ०६:३६ पर्यंत) त्यानंतर सिद्ध योग करण : गराजा करण (दुपारी ०३:४० पर्यंत)

दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिशा... नवे विचार...

पुरंदर विमानतळालगत नवे पुणे उभारा

पुणे : 'पुणे आणि पिंपरी-चिंचवडमधील वाढती लोकसंख्या लक्षात घेता भविष्यात या शहरांची क्षमता संपुष्टात येईल. वाहतूक कोंडी दूर करण्यासाठी महामार्ग, उड्डाण पूल आणि मेट्रो प्रकल्प राबविले जात आहेत. मात्र भविष्यात या शहरांवरील लोकसंख्येचा ताण कमी करण्यासाठी पुरंदर विमानतळालगत नवे पुणे वसविण्याचा विचार करावा,' अशी सूचना केंद्रीय रस्ते वाहतूक व महामार्गमंत्री नितीन गडकरी यांनी शनिवारी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांना केली.

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | सोमवार, दि. २० जुलै २०२६ | वर्ष - १ | अंक -२९२ | पाने - ४ | पुणे/पिंपरी-चिंचवड

सारांश वृत्त

सायबर फसवणुकीसाठी बोगस खाते; ५९,५०० रुपयांची ऑनलाइन लूट, लोणी काळभोर पोलिसांकडून गंभीर गुन्हा नोंद

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी काळभोर : सायबर गुन्हेगारांना बँक खात्यांची सुविधा उपलब्ध करून देत ऑनलाइन फसवणुकीची रक्कम स्वीकारून ती पुढे हस्तांतरित केल्याप्रकरणी लोणी काळभोर पोलिसांनी एका व्यक्तीविरुद्ध गंभीर गुन्हा दाखल केला आहे.

या प्रकरणात एका नागरिकाची ५९ हजार ५०० रुपयांची ऑनलाइन फसवणूक झाल्याचे तपासात उघड झाले असून, सायबर फसवणुकीच्या साखळीतील आणखी धागेदोरे पोलिसांच्या हाती लागण्याची शक्यता आहे.

याप्रकरणी लोणी काळभोर पोलीस ठाण्याच्या सायबर विभागातील पोलीस शिपाई योगेश सुभाष पाटील यांनी सरकारतर्फे फिर्याद दाखल केली आहे. त्यावरून गर्टसिंग भाटिया (रा. विठ्ठल मंदिर परिसर, लोणी काळभोर) याच्याविरुद्ध भारतीय न्याय संहिता कलम ३१८ (४), ३१९ (२) तसेच माहिती तंत्रज्ञान कायदा कलम ६६ (सी) व ६६ (डी) अंतर्गत गुन्हा नोंद करण्यात आला आहे.

पोलस सुत्रांनी दिलेल्या माहितीनुसार, १६ ते २६ मार्च २०२६ या कालावधीत आरोपीने ''छळअॅपङ्मरअॅ खपींशअॅळेअॅ झअॅ-गरलङ्गू'' या नावाने अॅक्सिस बँकेत खाते उघडले. या खात्याचा वापर ऑनलाइन फसवणुकीतून मिळालेली रक्कम स्वीकारण्यासाठी व ती पुढे विविध खात्यांमध्ये हस्तांतरित करण्यासाठी करण्यात आल्याचा आरोप आहे. तपासादरम्यान या खात्यातून ५९ हजार ५०० रुपयांचे संशयास्पद व्यवहार झाल्याचे निष्पन्न झाले असून, त्याद्वारे एका नागरिकाची आर्थिक फसवणूक झाल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

राम मंदिर देणगी प्रकरण भाजपसाठी अडचण की काँग्रेससाठी संधी? राहुल गांधींच्या नव्या राजकीय डावाची खरी परीक्षा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली । विशेष प्रतिनिधी

अयोध्येतील श्रीराम जन्मभूमी तीर्थ क्षेत्र ट्रस्टमधील कथित देणगी गैरव्यवहाराच्या प्रकरणाने आता केवळ कायदेशीरच नव्हे, तर राष्ट्रीय राजकारणालाही नवे वळण दिले आहे. लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी आणि राज्यसभेतील विरोधी पक्षनेते मल्लिकार्जुन खर्गे यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांना पत्र लिहून स्वतंत्र आणि सर्वसमावेशक चौकशीची मागणी केली आहे. यासोबतच पंतप्रधानांच्या मौनावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करून काँग्रेसने हा मुद्दा थेट राजकीय पातळीवर नेण्याचा प्रयत्न सुरू केला आहे.

२०१९ नंतर राम मंदिराचा मुद्दा भाजपसाठी केवळ धार्मिक नव्हे, तर भावनिक आणि राजकीय भांडवल ठरला. मंदिराच्या उद्घाटनानंतरही भाजपने हिंदुत्वाचा हा मुद्दा प्रभावीपणे जिवंत ठेवला. अशा परिस्थितीत मंदिराशी संबंधित कथित आर्थिक गैरव्यवहाराच्या आरोपांमुळे विरोधकांना पहिल्यांदाच मंदिर नव्हे, तर व्यवस्थापनावर प्रश्न उपस्थित करण्याची संधी मिळाल्याचे राजकीय विश्लेषकांचे मत आहे.

राहुल गांधी यांची रणनीतीही याच दिशेने असल्याचे दिसते. त्यांनी मंदिराच्या उभारणीवर नव्हे, तर देणगीच्या व्यवस्थापनातील कथित त्रुटींवर लक्ष केंद्रित केले आहे. त्यामुळे धार्मिक भावना दुखावल्याचा आरोप टाळत पारदर्शकता, उत्तरदायित्व आणि भ्रष्टाचारविरोधी भूमिकेतून सरकारला घेरण्याचा प्रयत्न काँग्रेस करत आहे.

मात्र, हा मुद्दा काँग्रेसला किती राजकीय लाभ देईल, हा मोठा प्रश्न आहे. कारण राम मंदिर हा अनेक मतदारांसाठी श्रद्धेचा विषय आहे. त्यामुळे मंदिर आणि ट्रस्टच्या कथित गैरव्यवहारात मतदार स्पष्ट भेद करतात की नाही, यावर या रणनीतीचे यश अवलंबून राहील. केवळ आरोपांवर नव्हे, तर तपासातून समोर येणाऱ्या निष्कर्षांवर जनमत अधिक प्रभावीपणे आकार घेऊ शकते.

दुसरीकडे, भाजप या प्रकरणाला काही व्यक्तींच्या कथित गैरकृत्यापुरते मर्यादित ठेवण्याचा प्रयत्न करू शकतो. जर तपास जलद झाला, दोषींवर कठोर कारवाई झाली आणि ट्रस्टची पारदर्शकता दाखवण्यात आली, तर विरोधकांचा राजकीय हल्ला बोथट होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. काँग्रेससाठीही हा दुधारी तलवार ठरू शकतो. मंदिराविषयीच्या श्रद्धेचा आदर राखत भ्रष्टाचाराचा मुद्दा मांडण्यात पक्षाला यश आले, तर तो नैतिक आघाडीवर भाजपला अडचणीत आणू शकतो. परंतु हा मुद्दा केवळ राजकीय आरोपांपुरता मर्यादित राहिला किंवा तपासात गंभीर संस्थात्मक गैरव्यवहार सिद्ध झाला नाही, तर उलट काँग्रेसवर धार्मिक विषयाचे राजकारण केल्याचा आरोप होऊ शकतो.

एकूणच, राम मंदिरातील कथित देणगी गैरव्यवहाराचे प्रकरण हे आगामी राजकारणातील महत्त्वाचे रणांगण ठरू शकते. मात्र, यामुळे राहुल गांधींचे राजकीय उद्दिष्ट साध्य होईल किंवा काँग्रेसला निश्चितच मोठी राजकीय जागा मिळेल, असे सध्या ठामपणे म्हणता येत नाही. त्याचे उत्तर तपासाच्या निष्कर्षांमध्ये, सरकारच्या प्रतिसादात आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे मतदारांच्या प्रतिक्रियेत दडलेले आहे.

आंदोलनांचे राजकारण की पर्यायाचे नेतृत्व? सरकारविरोधी हल्ल्यांनी उद्धव ठाकरे पुनरागमन साधणार का?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : ठाकरेसेनेचे प्रमुख उद्धव ठाकरे यांनी पर्यावरणवादी कार्यकर्ते सोनम वांगचुक यांच्या आंदोलनाच्या समर्थनातून केंद्र सरकारवर पुन्हा एकदा जोरदार निशाणा साधला आहे. जबाबदारी न स्वीकारणारे सरकार बदलण्यासाठी लढा उभारला पाहिजे, असे आवाहन करत त्यांनी नीट परीक्षेतील कथित अनियमितता, तरुणांचे प्रश्न आणि लडाखच्या मुद्द्यांवर सरकारला घेरण्याचा प्रयत्न केला.

मात्र, राजकीय वर्तुळात आता चर्चेचा मुद्दा वेगळाच आहे. सतत सरकारवर टीका करणे आणि आंदोलनांना पाठिंबा देणे, एवढ्यावरच पर्यायी नेतृत्व उभे राहते का? हा प्रश्न उपस्थित केला जात आहे.

राजकीय निरीक्षकांच्या मते, सत्ताधाऱ्यांवर टीका ही विरोधी पक्षाची भूमिका असली, तरी मतदार आज केवळ आक्रमक भाषणांपेक्षा ठोस पर्याय, स्पष्ट धोरणे आणि संघटनात्मक ताकदही पाहतात. महागाई, रोजगार, शेतकरी, उद्योग, शिक्षण आणि शहरी विकासासारख्या विषयांवर पर्यायी आराखडा मांडणेही तितकेच महत्त्वाचे मानले जाते.

उद्धव ठाकरे यांनी अण्णा हजारे आंदोलनाचा संदर्भ देत केंद्र सरकारवर संवाद टाळल्याचा आरोप केला. तसेच सोनम वांगचुक यांना राष्ट्रविरोधी ठरवण्यावरही त्यांनी प्रश्न उपस्थित केले. या भूमिकेमुळे सरकारविरोधी मतदारांना संदेश देण्याचा प्रयत्न दिसतो.

दुसरीकडे, भाजप आणि महायुतीचे नेते असा युक्तिवाद करतात की सरकारविरोधी आरोप करणे वेगळे आणि जनतेचा विश्वास मिळवणे वेगळे. त्यांच्या मते, निवडणुकीत मतदार कामगिरी, विकास आणि नेतृत्वक्षमता या निकषांवर निर्णय घेतात.

एकनाथ शिंदे यांच्या बंडानंतर शिवसेनेत झालेली फूट, संघटनात्मक पुनर्बांधणी आणि बदललेली राजकीय समीकरणे यामुळे उद्धव ठाकरे यांच्यासमोरचे आव्हान अधिक कठीण झाले आहे. अशा परिस्थितीत केवळ आंदोलनांच्या समर्थनातून राजकीय पुनरागमन साध्य होईल की व्यापक राजकीय अजेंडा मांडावा लागेल, याची कसोटी आगामी निवडणुकांमध्ये लागणार आहे.

सारांश असा की, उद्धव ठाकरे यांची ही भूमिका त्यांना राजकीय चर्चेत ठेवू शकते; परंतु ती दीर्घकालीन राजकीय यशात रूपांतरित होईल की नाही, हे मतदारांचा प्रतिसाद, पक्षाची संघटनात्मक ताकद आणि आगामी निवडणुकांतील कामगिरी यावरच अवलंबून राहील.

'व्हीआयपी वारकरी नाही, तर सर्वसामान्य भाविक!' पंढरपुरातून मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदेंचा मोठा संदेश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पंढरपूर : आषाढी वारीच्या पार्श्वभूमीवर मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी रविवारी श्री विठ्ठल-रुक्मिणी मंदिरात मुखदर्शन घेत प्रशासनाने केलेल्या तयारीचा आढावा घेतला. यावेळी पंढरपूरच्या वारीतला खरा व्हीआयपी हा सर्वसामान्य वारकरी आहे असा संदेश देत भाविकांना सुलभ आणि जलद दर्शन मिळावे, यासाठी राज्य सरकार प्रयत्नशील असल्याचे त्यांनी सांगितले.

मुख्यमंत्री शिंदे यांनी मंदिरातील दर्शन व्यवस्थेची पाहणी करत भाविकांच्या वाढत्या गर्दीच्या पार्श्वभूमीवर प्रशासनाने केलेल्या सुविधांचा आढावा घेतला. यंदा मोठ्या संख्येने वारकरी आणि भाविक पंढरपुरात दाखल होत असल्याने दर्शन प्रक्रिया अधिक सुलभ करण्यावर सरकारचा भर असल्याचे त्यांनी नमूद केले.

यावेळी विठ्ठल-रुक्मिणी मंदिर देवस्थान समितीच्या वतीने मुख्यमंत्री शिंदे यांचा शाल आणि श्री विठ्ठल-रुक्मिणीची मूर्ती देऊन सत्कार करण्यात आला. हा सत्कार विठ्ठलाचा कृपाशीर्वाद मानून विनम्रपणे स्वीकारत त्यांनी मंदिराच्या जतन व संवर्धनाच्या कामांचाही आढावा घेतला.

मुख्यमंत्री शिंदे यांनी प्रस्तावित नवीन दर्शन मंडप आणि पंढरपूर कॉरिडॉर प्रकल्पावरही चर्चा केली. कॉरिडॉरबाबत नागरिकांच्या भावना आणि सूचनांचा आदर राखत, त्यांना विश्वासात घेऊनच पुढील कार्यवाही केली जाईल, अशी ग्वाही त्यांनी दिली.

हाकेंच्या सुरात अचानक बदल; भाजपची नवी राजकीय खेळी की ओबीसी राजकारणातील स्वतंत्र प्रयोग?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बारामती : ओबीसी आंदोलनातून राज्यभर ओळख निर्माण करणारे लक्ष्मण हाके यांनी आता 'ओबीसी जनता पार्टी' स्थापन करण्याची घोषणा करत भाजपवरच जोरदार टीका केली आहे. भाजपचा डीएनए आता ओबीसींचा नसून कारखानदारांचा झाला आहे, असा घणाघात करत त्यांनी महायुतीच्या राजकारणावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले. मात्र, त्यांच्या या अचानक बदललेल्या राजकीय भूमिकेमुळे राज्याच्या राजकीय वर्तुळात नव्या चर्चांना उधाण आले आहे.

काही महिन्यांपूर्वी ओबीसी आरक्षणाच्या आंदोलनादरम्यान हाके यांची भूमिका महायुतीसाठी प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष पोषक ठरत असल्याची टीका विरोधकांकडून होत होती. आता मात्र तेच हाके भाजपवर थेट हल्लाबोल करत असल्याने हा खरोखरचा वैचारिक बदल आहे की ओबीसी मतांच्या नव्या राजकीय समीकरणाची सुरुवात, यावर चर्चा सुरू झाली आहे.

हाके यांनी भाजपने शिवसेना आणि राष्ट्रवादी काँग्रेसमध्ये केलेल्या फोडाफोडीवरही प्रश्न उपस्थित करत, एकनाथ शिंदेंची गरज समजू शकते; पण अजित पवारांच्या गटाची काय गरज होती? असा सवाल केला. तसेच, सत्तेत येऊनही सर्वसामान्यांच्या प्रश्नांवर काम करण्याऐवजी राजकीय फोडाफोडी सुरू असल्याचा आरोप त्यांनी केला.

विशेष म्हणजे, हाके यांनी फक्त भाजपलाच लक्ष्य केले नाही, तर शरद पवार आणि अजित पवार यांच्या राष्ट्रवादी काँग्रेसवरही टीका करत दोन्ही गट उद्योगपती आणि सत्तेच्या राजकारणात अडकले असल्याचा आरोप केला. दरम्यान, हाकेंच्या या बदललेल्या भूमिकेमागे नेमके काय राजकीय गणित आहे, याबाबत विविध तर्कवितर्क सुरू झाले आहेत. काही राजकीय निरीक्षकांच्या मते, ओबीसी मतदारांसाठी स्वतंत्र राजकीय पर्याय उभा करण्याचा हा प्रयत्न असू शकतो; तर काहींच्या मते, या भूमिकेमुळे आगामी स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि विधानसभा निवडणुकांपूर्वी नव्या राजकीय समीकरणांची चाचपणी सुरू झाली आहे.

लोकशाही टिकेल की नाही याबाबत निश्चित निष्कर्ष देणे शक्य नाही. मात्र, संसदीय परंपरा, नियम आणि संस्थात्मक प्रक्रियांवर अशा निर्णयांचा काय परिणाम होऊ शकतो, याचे चिकित्सक विश्लेषण करता येते

'संसदेत नियम की राजकीय सोय?' बंडखोर खासदारांच्या स्वतंत्र आसनव्यवस्थेने लोकशाहीच्या मर्यादांवर नवा प्रश्न

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली । विशेष प्रतिनिधी

पावसाळी अधिवेशनाच्या पूर्वसंध्येला झालेल्या सर्वपक्षीय बैठकीत घडलेला एक निर्णय केवळ आसनव्यवस्थेपुरता मर्यादित राहिलेला नाही. तृणमूल काँग्रेसच्या बंडखोर खासदारांना, लोकसभा अध्यक्षांकडून औपचारिक मान्यता मिळालेली नसतानाही स्वतंत्र टेबल देण्यात आल्याच्या आरोपानंतर इंडिया आघाडीच्या पक्षांनी सभात्याग केला. या घटनेने संसदीय नियम, अध्यक्षांचे अधिकार आणि लोकशाही संस्थांच्या स्वायत्ततेबाबत नवी चर्चा सुरू झाली आहे.

विरोधकांचा आरोप आहे की, ज्या गटाला अद्याप अधिकृत संसदीय पक्ष म्हणून मान्यता मिळालेली नाही, त्याला स्वतंत्र ओळख देणे ही संसदीय प्रक्रियेच्या विरोधातील बाब आहे. महुआ मोइत्रा, प्रमोद तिवारी, अरविंद सावंत आणि इतर विरोधी नेत्यांनी हा निर्णय घटनात्मक परंपरेला धक्का असल्याचा दावा केला.

दुसरीकडे, सरकारकडून या व्यवस्थेचे वेगळे स्पष्टीकरण येण्याची अपेक्षा आहे. बैठकीतील आसनव्यवस्था ही प्रशासकीय बाब होती की त्यामागे राजकीय संदेश होता, यावर सरकारची अधिकृत भूमिका महत्त्वाची ठरणार आहे.

या घटनेतून एक व्यापक प्रश्न पुढे येतो संसदीय प्रक्रियेतील प्रत्येक निर्णय हा नियमांवर आधारित असावा की राजकीय सोयीवर? लोकशाहीची ताकद केवळ निवडणुका जिंकण्यात नसते; ती संस्थात्मक प्रक्रियांवरील विश्वासातही असते. अध्यक्षांचा निर्णय प्रलंबित असताना कोणत्याही गटाला स्वतंत्र ओळख दिली जात असल्याचा आभास निर्माण झाला, तर भविष्यात अशा पद्धतींचा दाखला देत इतर प्रकरणांतही वाद निर्माण होऊ शकतो. भारतीय संसदीय व्यवस्थेची एक मोठी ताकद म्हणजे तिची संस्थात्मक तटस्थता. लोकसभा अध्यक्ष, राज्यसभा सभापती आणि संसदीय नियमावली यांच्यावर सर्व पक्षांचा विश्वास राहणे ही लोकशाहीची मूलभूत गरज आहे. म्हणूनच अशा प्रत्येक निर्णयात पारदर्शकता आणि नियमांचे काटेकोर पालन अपेक्षित असते.

राजकीय विश्लेषकांच्या मते, या वादाचा परिणाम केवळ एका बैठकीपुरता मर्यादित राहणार नाही. संसदेच्या आगामी अधिवेशनात राम मंदिर देणगी प्रकरण, मतदारसंघ पुनर्रचना (डिलिमिटेशन), नीट परीक्षेतील कथित अनियमितता आणि सोनम वांगचुक यांचा मुद्दा यांसारख्या विषयांवर आधीच संघर्षाची चिन्हे आहेत. अशा वातावरणात प्रक्रियात्मक वाद वाढल्यास संसदेचे कामकाज अधिक संघर्षपूर्ण होण्याची शक्यता आहे.

मात्र, या एका घटनेवरून भारतीय लोकशाही धोक्यात आली आहे किंवा ती टिकणार नाही, असा निष्कर्ष काढणे योग्य ठरणार नाही. भारतीय लोकशाहीने अनेक दशकांत विविध राजकीय संघर्ष, संसदीय वाद आणि घटनात्मक आव्हाने पेलली आहेत. पण प्रत्येक अशा प्रसंगातून एक संदेश नक्की मिळतो संसदीय नियमांचे समान पालन, संस्थांची स्वायत्तता आणि पारदर्शक निर्णयप्रक्रिया यांवरच लोकशाहीवरील जनतेचा विश्वास टिकून राहतो.

राजकारणात मतभेद अपरिहार्य आहेत; परंतु जर संसदीय परंपरांपेक्षा राजकीय सोय वरचढ ठरल्याची भावना निर्माण झाली, तर लोकशाहीची सर्वात मोठी किंमत संस्थांवरील जनविश्वासाच्या रूपाने मोजावी लागू शकते.

संपादकीय

१.२७ लाख कोटींचे सेमिकंडक्टर मिशन २.० : फेज-१चा लेखाजोखा जाहीर झाल्याशिवाय फेज-२ किती यशस्वी ठरणार?

भारताने खपवळर Semiconductor Mission (ISM) २.० साठी सुमारे १.२७ लाख कोटींची तरतूद करण्याची घोषणा केली आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI), 5G, संरक्षण, इलेक्ट्रिक वाहने, डेटा सेंटर, अंतराळ संशोधन आणि डिजिटल अर्थव्यवस्थेच्या नव्या युगात सेमिकंडक्टर हा केवळ औद्योगिक घटक राहिलेला नाही; तो राष्ट्रीय सुरक्षा, आर्थिक सार्वभौमत्व आणि जागतिक स्पर्धात्मकतेचा पाया बनला आहे. त्यामुळे या क्षेत्रातील गुंतवणूक ही पर्याय नसून गरज आहे. मात्र, या घोषणेसोबतच एक महत्त्वाचा प्रश्नही उपस्थित होतो पहिल्या टप्प्याचे उद्दिष्ट कितपत पूर्ण झाले आणि त्यातून भारताने नेमके काय शिकले?

फेज-१ची पार्श्वभूमी : डिसेंबर २०२१ मध्ये केंद्र सरकारने खपवळर Semiconductor Mission अंतर्गत सुमारे ७६,००० कोटींचे प्रोत्साहन पॅकेज जाहीर केले. उद्दिष्ट होते भारतात सेमिकंडक्टर उत्पादन (Fab), ATMP/OSAT (Assembly, Testing, Marking and Packaging) सुविधा, डिस्प्ले फॅब, चिप डिझाइन स्टार्टअप्स आणि संपूर्ण इलेक्ट्रॉनिक्स उत्पादन साखळी विकसित करणे.

या धोरणामागील विचार योग्य होता. कोविड-१९ काळात जागतिक चिप टंचाईमुळे वाहन उद्योग, इलेक्ट्रॉनिक्स आणि दूरसंचार क्षेत्राला मोठा फटका बसला. अमेरिकेपासून युरोपपर्यंत सर्व देशांनी चिप उत्पादनाला धोरणात्मक प्राधान्य दिले. अमेरिकेने CHIPS and Science Act, युरोपियन युनियनने European Chips Act, तर चीनने अनेक वर्षांपासून अब्जावधी डॉलरची गुंतवणूक सुरू ठेवली आहे. भारतानेही या स्पर्धेत उतरायचे ठरवले.

फेज-१मध्ये नेमके काय घडले?

सरकारने अनेक प्रकल्पांना मंजुरी दिली. टाटा समूहाचे आसाममधील ATMP प्रकल्प, गुजरातमधील सेमिकंडक्टर फॅब, तसेच इतर काही OSAT सुविधा पुढे सरकल्या. भारतीय चिप डिझाइन स्टार्टअप्सनाही प्रोत्साहन मिळाले. या सर्व घडामोडी सकारात्मक आहेत.

मात्र, पाच वर्षांच्या कालावधीनंतर काही प्रश्न अनुत्तरितच आहेत. भारतात अत्याधुनिक सेमिकंडक्टरचे मोठ्या प्रमाणावर व्यावसायिक उत्पादन सुरू झाले आहे का? मंजूर प्रकल्पांपैकी किती प्रत्यक्ष उत्पादनाच्या टप्प्यावर पोहोचले? किती रोजगार निर्माण झाले? आयातीत किती घट झाली? इलेक्ट्रॉनिक्स उद्योगासाठी देशांतर्गत चिप्सचा वापर किती वाढला? या प्रश्नांची एकत्रित, अधिकृत आणि सार्वजनिक आकडेवारी सहज उपलब्ध नाही.

याचा अर्थ फेज-१ अपयशी ठरला असे नाही. सेमिकंडक्टर उद्योग उभारणे ही दशकभराची प्रक्रिया असते. मात्र, सार्वजनिक पैशातून राबवल्या जाणाऱ्या कोणत्याही योजनेचे कार्यक्षमता मूल्यमापन (Performance Audit) पारदर्शकपणे होणे ही लोकशाहीतील मूलभूत अपेक्षा आहे.

भारतासमोरील खरी आव्हाने

सेमिकंडक्टर उद्योग हा केवळ भांडवली गुंतवणुकीचा विषय नाही. अत्याधुनिक फॅब उभारण्यासाठी अब्जावधी डॉलरची गुंतवणूक, हजारो पेटंट्स, विशेष रसायने, अल्ट्रा-प्युअर पाणी, स्थिर वीजपुरवठा, उच्च दर्जाची उपकरणे आणि प्रशिक्षित संशोधकांची आवश्यकता असते.

विशेषतः एणत Lithography सारख्या अत्याधुनिक तंत्रज्ञानावर जगातील मोजक्याच कंपन्यांचे नियंत्रण आहे. त्यामुळे केवळ आर्थिक प्रोत्साहन देऊन भारत एका झटक्यात जागतिक नेतृत्व मिळवू शकत नाही. त्यासाठी दीर्घकालीन संशोधन, उद्योग-विद्यापीठ सहकार्य आणि तंत्रज्ञान भागीदारी आवश्यक आहे. याशिवाय भारतात उत्कृष्ट अभियंते तयार होतात, पण त्यांपैकी मोठा वर्ग परदेशातील चिप कंपन्यांमध्ये संशोधन करतो. भारताने केवळ मनुष्यबळ पुरवणारा देश न राहता संशोधन आणि उत्पादनाचे जागतिक केंद्र बनण्यासाठी नवोन्मेषाला चालना देणारी परिसंस्था निर्माण करावी लागेल.

फेज-२ मध्ये काय वेगळे असायला हवे?

सरकारने फेज-२मध्ये उत्पादनाधारित प्रोत्साहन, स्थानिक पुरवठा साखळी, संशोधन, कौशल्य विकास आणि देशांतर्गत मूल्यवर्धनावर भर देण्याचे संकेत दिले आहेत. ही दिशा योग्य आहे. परंतु यासोबत काही धोरणात्मक सुधारणाही आवश्यक आहेत.

प्रथम, फेज-१मधील प्रत्येक मंजूर प्रकल्पाचा प्रगती अहवाल सार्वजनिक करावा. दुसरे, वितरित निधी, साध्य झालेले उद्दिष्ट, रोजगार, उत्पादन क्षमता आणि आयात-निर्यात परिणाम यांचे वार्षिक श्वेतपत्र (White Paper) प्रकाशित करावे. तिसरे, नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (CAG) किंवा स्वतंत्र तज्ज्ञ समितीकडून कार्यप्रदर्शन मूल्यांकन करावे. चौथे, संशोधन संस्था, आयआयटी, उद्योग आणि स्टार्टअप्स यांच्यातील सहकार्य अधिक मजबूत करावे.

मुख्यमंत्री फडणवीस यांच्या वाढदिवसानिमित्त पिंपरीत भव्य रक्तदान शिबिर; रवींद्र चव्हाण यांच्या हस्ते उद्घाटन

पिंपरी-चिंचवड : मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या वाढदिवसानिमित्त पिंपरी विधानसभा मतदारसंघात आमदार अमित गोरखे यांच्या पुढाकाराने चिंचवड येथील नोवेल इंटरनॅशनल स्कूलमध्ये रविवारी भव्य रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. या शिबिराचे उद्घाटन भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष रवींद्र चव्हाण यांच्या हस्ते झाले.

सकाळी ९ वाजता मान्यवरांच्या उपस्थितीत शिबिराला सुरुवात झाली. यावेळी रवींद्र चव्हाण यांनी रक्तदात्यांशी संवाद साधत त्यांच्या उत्साहाला प्रोत्साहन दिले. रक्तदान हे सर्वश्रेष्ठ दान असून, मुख्यमंत्र्यांच्या वाढदिवसानिमित्त आमदार अमित गोरखे यांनी राबविलेला हा

समाजोपयोगी उपक्रम गरजू रुग्णांसाठी जीवनदायी ठरेल, असे ते म्हणाले.

या कार्यक्रमाला भाजप प्रदेश महामंत्री राजेश पांडे, प्रदेश सरचिटणीस आमदार निरंजन डावखरे, आमदार शंकर जगताप, आमदार उमा खापरे, राजेश पिल्ले, सभापती संजय नाना काटे, कैलास कुटे, नगरसेवक तुषार हिंगे, शीतल शिंदे, कुशाग्र कदम, नगरसेविका अनुराधा गोरखे, सुप्रिया चांदगुडे, शैलजा मोरे, मधुरा शिंदे, प्रसाद शेट्टी, अमित बाबर, नेताजी शिंदे तसेच भाजपचे पदाधिकारी आणि कार्यकर्ते उपस्थित होते. हे रक्तदान शिबिर सायंकाळी ५ वाजेपर्यंत सुरू राहणार असून, पिंपरी-चिंचवडमधील नागरिकांनी, विशेषतः युवक-युवतींनी मोठ्या संख्येने सहभागी होऊन रक्तदानाच्या माध्यमातून सामाजिक कार्यात योगदान द्यावे, असे आवाहन आमदार अमित गोरखे आणि नगरसेविका अनुराधा गोरखे यांनी केले आहे.

पिंपरी-चिंचवडमध्ये जय पवार यांची संघटनात्मक सक्रियता वाढली; राष्ट्रवादीच्या पदाधिकाऱ्यांची आढावा बैठक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : आगामी महापालिका निवडणुकांच्या पार्श्वभूमीवर राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या संघटनात्मक बांधणीला वेग देण्यासाठी जय पवार यांनी पिंपरी-चिंचवडमध्ये सक्रिय भूमिका घेण्यास सुरुवात केली आहे. याच पार्श्वभूमीवर पुण्यातील हॉटेल कोर्टयार्ड मॅरियट येथे जय पवार यांच्या प्रमुख उपस्थितीत पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेतील राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या नगरसेवक आणि वरिष्ठ पदाधिकाऱ्यांची महत्त्वपूर्ण आढावा बैठक पार पडली.

बैठकीत शहरातील पक्ष संघटना अधिक बळकट करण्यासाठी विविध उपाययोजनांवर चर्चा करण्यात आली. जय पवार यांनी दर महिन्याला पिंपरी-चिंचवडचा दौरा करून स्थानिक संघटनेच्या कामाचा आढावा घेणार असल्याचे सांगितले. तसेच महापालिकेच्या सर्वसाधारण सभेपूर्वी सर्व नगरसेवकांची समन्वय बैठक घेण्याचा निर्णयही घेण्यात आला. यामुळे विकासकामांबाबत पक्षाची एकसंघ भूमिका प्रशासनासमोर मांडता येईल, असा विश्वास व्यक्त करण्यात आला. आगामी महापालिका निवडणुका लक्षात घेऊन विकासकेंद्रित राजकारण, थेट जनसंपर्क आणि बूथस्तरावरील संघटन मजबूत करणे या त्रिसूत्रीवर भर देण्याचेही बैठकीत ठरविण्यात आले. यावेळी विविध प्रभागांतील प्रलंबित विकासकामे, नागरी समस्या आणि प्रशासकीय मंजुरीतील विलंब यावर नगरसेवकांनी चर्चा केली. नागरिकांच्या प्रश्नांना सर्वोच्च प्राधान्य देत प्रलंबित कामे तातडीने मार्गी लावावीत आणि जनतेशी सातत्यपूर्ण संपर्क ठेवून पक्षावरील विश्वास अधिक दृढ करावा, अशा सूचना जय पवार यांनी दिल्या.

बैठकीला पुणे शहराध्यक्ष तथा माजी आमदार सुनील अण्णा टिंगरे, पिंपरी-चिंचवड शहराध्यक्ष योगेश बहल, विरोधी पक्षनेते भाऊसाहेब भोईर, ज्येष्ठ नगरसेवक नाना काटे यांच्यासह शहरातील अनेक पदाधिकारी आणि लोकप्रतिनिधी उपस्थित होते.

पदवीधर मतदार नोंदणी आणि रक्तदान मोहिमेला गती; भाजप प्रदेशाध्यक्ष रवींद्र चव्हाण यांचे पदाधिकाऱ्यांना निर्देश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : आगामी पदवीधर मतदारसंघ निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर पदवीधर मतदार नोंदणी मोहीम युद्धपातळीवर राबविण्याबरोबरच रक्तदान मोहिमेला गती देण्याचे आवाहन भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष रवींद्र चव्हाण यांनी केले. कासारवाडी येथील हॉटेल कलासागरमध्ये रविवारी झालेल्या भाजप पदाधिकारी महाबैठकीत त्यांनी संघटनात्मक कामकाजाचा आढावा घेत पदाधिकाऱ्यांना स्पष्ट सूचना दिल्या.

बैठकीत पदवीधर मतदार नोंदणी आणि आगामी रक्तदान शिबिराच्या नियोजनावर सविस्तर चर्चा करण्यात आली. पिंपरी-चिंचवड शहरात किमान ७५ हजार पदवीधर मतदारांची नोंदणी करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. प्रत्येक नगरसेवकाने किमान ५०० पदवीधर मतदारांची नोंदणी करण्याची जबाबदारी पार पाडावी, असे निर्देश चव्हाण यांनी दिले.

नोंदणीसोबत आवश्यक कागदपत्रे आणि अर्जांच्या हार्ड कॉपी वेळेत पक्ष कार्यालयात जमा करण्यावरही त्यांनी भर दिला. मोहिमेच्या प्रगतीचा दररोज आढावा घेण्यासाठी विशेष चार्ट तयार करून तो जिल्हाध्यक्ष आणि गटनेत्यांकडे सादर करण्याच्या सूचनाही देण्यात आल्या. २० ऑगस्टपर्यंत ही मोहीम शंभर टक्के पूर्ण करण्याचे लक्ष्य ठेवण्यात आले असून, या कामातील सहभाग भविष्यातील संघटनात्मक पदांच्या वाटपासाठी महत्वाचा निकष ठरेल, असेही त्यांनी स्पष्ट केले. यावेळी रक्तदान मोहिमेचाही आढावा घेण्यात आला. उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या वाढदिवसानिमित्त राज्यभर एक लाख रक्तदानाचा संकल्प भाजपने केला असून, त्यापैकी पिंपरी-चिंचवडमध्ये किमान पाच हजार रक्तदाते सहभागी करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. वाढदिवसानिमित्त मोठे फ्लेक्स, बॅनर किंवा जाहिरातबाजी करण्याऐवजी रक्तदानासारख्या समाजोपयोगी उपक्रमात कार्यकर्त्यांनी सहभागी व्हावे, असे आवाहन चव्हाण यांनी केले. या मोहिमेच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी शहरातील चार सरचिटणीस, १४ मंडळ अध्यक्ष, २० पदाधिकारी आणि १०५ सदस्यांनी समन्वयाने काम करण्याच्या सूचनाही त्यांनी दिल्या.

जारकरवाडीतून दोन एसटी बसमधून ८० भाविक पंढरपूरच्या आषाढी वारीसाठी रवाना

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : आषाढी एकादशीच्या निमित्ताने पंढरपूरकडे निघालेल्या वारकऱ्यांच्या भक्तीमय लोंढ्यात आंबेगाव तालुक्यातील जारकरवाडी येथील भाविकांचाही उत्साहपूर्ण सहभाग पाहायला मिळाला. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ (एसटी) आणि जारकरवाडी ग्रामपंचायत यांच्या संयुक्त विद्यमाने रविवारी दोन एसटी बसमधून ८० भाविकांना पंढरपूरच्या श्री विठ्ठल-रुक्मिणी दर्शनासाठी रवाना करण्यात आले.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या नियमानुसार या विशेष बससेवेचे नियोजन करण्यात आले होते. बस रवाना होताना परिसरात संपूर्ण वातावरण भक्तिमय झाले होते. *विठ्ठल विठ्ठल जय हरी विठ्ठल*च्या अखंड गजरात भाविकांनी पंढरीच्या दिशेने प्रस्थान केले.

या उपक्रमासाठी सरपंच प्रतीक्षा बढेकर, उपसरपंच सचिन टाव्हरे, माजी उपसरपंच कौसल्या भोजने, ग्रामपंचायत सदस्य सुरेश मंचरे, ग्रामपंचायत सदस्य तसेच परिवहन विभागाचे श्रीरंग तांबडे यांनी विशेष सहकार्य केले.

ग्रामपंचायत आणि परिवहन विभागाच्या समन्वयातून भाविकांसाठी सुरक्षित, नियोजनबद्ध आणि सुलभ प्रवासाची व्यवस्था करण्यात आल्याने भाविकांनी समाधान व्यक्त केले. आषाढी वारीच्या पार्श्वभूमीवर जारकरवाडीतून निघालेल्या या बससेवेमुळे ग्रामस्थांमध्येही उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले.

रावेत-नऱ्हे एलिव्हेटेड कॉरिडॉरला हिरवा कंदील; ६ हजार कोटींच्या प्रकल्पाच्या डीपीआरला मंजुरी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : पिंपरी-चिंचवड आणि हिंजवडी आयटी पार्क परिसरातील वाढती वाहतूक कोंडी कमी करण्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचा मानला जाणाऱ्या रावेत-नऱ्हे एलिव्हेटेड कॉरिडॉर प्रकल्पाला मोठी गती मिळाली आहे. सुमारे ३२ किलोमीटर लांबीच्या आणि ६ हजार कोटी रुपयांच्या या प्रकल्पाच्या सविस्तर प्रकल्प अहवालाला (डीपीआर) केंद्रीय रस्ते वाहतूक व महामार्ग मंत्री नितीन गडकरी यांनी मंजुरी दिल्याची माहिती आमदार शंकर जगताप यांनी शनिवारी दिली. आवश्यक प्रशासकीय प्रक्रिया पूर्ण होताच प्रत्यक्ष कामाला सुरुवात होणार असल्याचेही त्यांनी सांगितले.

पुण्यात मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या उपस्थितीत पुणे-शिरूर, तळेगाव-चाकण-शिक्रापूर आणि हडपसर-यवत उन्नत महामार्गांच्या भूमिपूजन कार्यक्रमात केंद्रीय मंत्री गडकरी यांनी यासंदर्भातील माहिती दिल्याचे जगताप यांनी स्पष्ट केले.

आमदार शंकर जगताप यांनी सांगितले की, २३ मार्च २०२६ रोजी विधानसभेच्या हिवाळी अधिवेशनात त्यांनी रावेत-नऱ्हे एलिव्हेटेड कॉरिडॉर तातडीने मंजूर करण्याची मागणी केली होती. त्यानंतर राज्य आणि केंद्र सरकारकडे सातत्याने पाठपुरावा करण्यात आला. त्याच प्रयत्नांना आता यश मिळाल्याचे त्यांनी नमूद केले. या एलिव्हेटेड कॉरिडॉरमुळे वाकड, ताथवडे, पुनावळे, रावेत, किवळे, बालेवाडी, बाणेर, सुस, बावधन तसेच माण, मारुंजी, नेरे, जांबे आणि कासारसाई परिसरातील नागरिकांना मोठा दिलासा मिळणार आहे. विशेषतः हिंजवडी आयटी पार्ककडे दररोज ये-जा करणाऱ्या हजारो वाहनांचा प्रवास अधिक जलद होऊन वाहतूक कोंडी कमी होण्यास मदत होईल, असा विश्वास जगताप यांनी व्यक्त केला.

मुंबई-बंगळूर राष्ट्रीय महामार्गावरील वाहतुकीचा ताण कमी करण्याबरोबरच प्रवास अधिक सुरक्षित आणि सुलभ करण्यासाठी हा प्रकल्प महत्त्वाचा ठरणार असल्याचेही त्यांनी सांगितले.

राज्य आणि केंद्र सरकारच्या समन्वयातून हा महत्त्वाकांक्षी प्रकल्प प्रत्यक्षात येत असून, आवश्यक प्रशासकीय मंजुऱ्या पूर्ण झाल्यानंतर एलिव्हेटेड कॉरिडॉरच्या प्रत्यक्ष कामाला लवकरच प्रारंभ होईल, अशी माहिती आमदार शंकर जगताप यांनी दिली.

महिला सिंघम सुनिता रोकडे यांचा गुन्हेगारांना दणका!

एमपीडीएअंतर्गत सराईत गुन्हेगार कारागृहात; पाच जणांना पुणे जिल्ह्यातून तडीपार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : लोणीकंद पोलीस ठाण्याच्या वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक सुनिता रोकडे यांच्या नेतृत्वाखाली बेकायदेशीर गांजा, हातभट्टी दारू उत्पादन व विक्री करणाऱ्या गुन्हेगारांविरोधात मोठी कारवाई करण्यात आली आहे. या मोहिमेत एका सराईत गुन्हेगारावर एमपीडीए (MPDA) कायद्यांतर्गत स्थानबद्धतेची कारवाई करण्यात आली असून, पाच आरोपींना संपूर्ण पुणे जिल्ह्यातून तडीपार करण्यात आले आहे.

पोलीस आयुक्त अमितेश कुमार, सहपोलीस आयुक्त संजय दराडे, अप्पर पोलीस आयुक्त मनोज पाटील आणि पोलीस उपायुक्त अविनाश कुमार यांच्या मार्गदर्शनाखाली ही कारवाई करण्यात आली.

एमपीडीएअंतर्गत कारवाई

सराईत गुन्हेगार ज्ञानेश्वर उर्फ भु-या गाब्बर राजपूत (वय २५, रा. वाडेगाव, ता. हवेली) याच्यावर महाराष्ट्र धोकादायक कृत्ये प्रतिबंधक कायदा (MPDA) अंतर्गत कारवाई करण्यात आली असून, त्याला एक वर्षासाठी छत्रपती संभाजीनगर मध्यवर्ती कारागृहात स्थानबद्ध करण्यात आले आहे.

पाच आरोपी तडीपार

लोणीकंद पोलीस ठाण्याच्या प्रस्तावानुसार खालील आरोपींना पुणे जिल्ह्यातून तडीपार करण्यात आले आहे.

* मालती संतोष मलके (४५) – १ वर्षासाठी तडीपार.
* मच्छिंद्र शंकर पवार (३८) – १ वर्षासाठी तडीपार.
* किशोर विठ्ठल पवार (४२) – १ वर्षासाठी तडीपार.
* विकास उर्फ दादा सुरेश कसबे (३०) – २ वर्षांसाठी तडीपार.
* अलिषा ताजू पठाण (४०) – ६ महिन्यांसाठी तडीपार.

कारवाई करणारे पथक

या मोहिमेत सहाय्यक पोलीस आयुक्त अनिता मोरे, पोलीस निरीक्षक (गुन्हे) स्वाती खेडकर, सहाय्यक पोलीस निरीक्षक प्रदीप गायकवाड, पोलीस नाईक गणेश दळवी, अंमलदार शुभम सातव आणि राजेश्री वेलेकर यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली.

नागरिकांना आवाहन

लोणीकंद पोलिसांनी नागरिकांना आवाहन केले आहे की, तडीपार करण्यात आलेले आरोपी पुणे जिल्ह्याच्या हद्दीत कुठेही आढळल्यास तात्काळ लोणीकंद पोलीस स्टेशन (९५४२७०६६१००) येथे माहिती द्यावी. तडीपार आदेशाचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

या कारवाईमुळे लोणीकंद परिसरातील बेकायदेशीर धंद्यांवर अंकुश बसण्यास मदत होईल, असा विश्वास पोलिसांनी व्यक्त केला आहे.

दौंडमध्ये ॲक्सिस बँकेच्या कॅश डिपॉझिट मशीनमध्ये बनावट नोटा जमा; अज्ञाताविरुद्ध गुन्हा

दौंड - दौंड शहरातील ॲक्सिस बँकेच्या कॅश डिपॉझिट मशीनमध्ये पाच हजार रुपयांच्या बनावट नोटा जमा झाल्याची धक्कादायक घटना समोर आली आहे. या प्रकरणी अज्ञात व्यक्तीविरुद्ध दौंड पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला असून पोलीस पुढील तपास करत आहेत.

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, ॲक्सिस बँकेचे व्यवस्थापक महेश माने यांनी याप्रकरणी तक्रार दाखल केली आहे. गुरुवारी (दि. १६) पहाटेच्या सुमारास कॅश डिपॉझिट मशीनमध्ये पाचशे रुपयांच्या दहा नोटा, म्हणजेच एकूण पाच हजार रुपये, जमा करण्यात आले होते.

बालाजीनगर एसआरए प्रकल्पात पारदर्शक पुनर्वसनाची मागणी; मुख्यमंत्र्यांना निवेदन, जनआंदोलनाचा इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : भोसरीतील बालाजीनगर एसआरए (स्लम रिहॅबिलिटेशन अथॉरिटी) प्रकल्प पारदर्शकपणे राबवून पात्र झोपडीधारकांना सन्मानाने पुनर्वसन मिळावे, यासाठी सामाजिक कार्यकर्ते शंकर कुऱ्हाडे यांनी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांना निवेदन सादर केले आहे. मागण्यांवर तातडीने सकारात्मक निर्णय न झाल्यास व्यापक जनआंदोलन छेडण्याचा इशाराही निवेदनातून देण्यात आला आहे.

निवेदनात प्रत्येक पात्र झोपडीधारकाला ५०० चौरस फुटांचे घर देण्याची प्रमुख मागणी करण्यात आली आहे. तसेच पुनर्वसनाची संपूर्ण प्रक्रिया पारदर्शक ठेवून परिसरात सात मजली सुसज्ज पुनर्वसन प्रकल्प उभारण्याची मागणी करण्यात आली आहे.

प्रकल्पात नागरिकांना २४ तास पाणीपुरवठा, नियमित वीज, सीसीटीव्ही सुरक्षा, अग्निशामक यंत्रणा, लिफ्ट, वाहनतळ, दिव्यांगांसाठी विशेष सुविधा, मुलांसाठी खेळाची मैदाने, क्रीडांगण, उद्याने, डिजिटल लायब्ररी, उच्च दर्जाच्या मराठी व इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा तसेच ज्येष्ठ नागरिक केंद्र उपलब्ध करून देण्याचीही मागणी करण्यात आली आहे.

पुनर्वसन प्रक्रियेत पारदर्शकता राखण्यासाठी प्रत्येक नागरिकाशी मराठी भाषेत स्पष्ट लिखित करार करण्यात यावा, विकासकाने अधिकृत सार्वजनिक सभा घेऊन नागरिकांच्या शंकांचे निरसन करावे, पात्र लाभार्थ्यांची यादी तातडीने जाहीर करावी तसेच घराचा आकार, बांधकामाचा कालावधी आणि घरभाड्याबाबतची माहिती सार्वजनिक करावी, अशी मागणी निवेदनात करण्यात आली आहे.

याशिवाय, नागरिकांवर दबाव किंवा धमकी देऊन संमती घेतली जात असल्याच्या तक्रारींची निष्पक्ष चौकशी करण्यात यावी आणि तक्रारींच्या निवारणासाठी स्वतंत्र हेल्पडेस्क किंवा नोडल अधिकाऱ्याची नियुक्ती करण्याचीही मागणी करण्यात आली आहे.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स ॲण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

मंचर एसटी बसमध्ये प्रवाशाच्या पिशवीतून दीड लाखांची रोकड लंपास; अज्ञात चोरट्याविरुद्ध गुन्हा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : चाकण-मंचर एसटी बसने प्रवास करणाऱ्या एका प्रवाशाच्या पिशवीतून १ लाख ४८ हजार रुपयांची रोकड अज्ञात चोरट्याने लंपास केल्याची घटना उघडकीस आली आहे. याप्रकरणी मंचर पोलीस ठाण्यात चोरीचा गुन्हा दाखल करण्यात आला असून पोलिसांनी तपास सुरू केला आहे.

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, कमल मोहन बुळे (वय ५५), रा. तळेगाव दाभाडे, ता. मावळ (सध्या रा. चांदखेड, कसारसाई, ता. मुळशी) यांनी याबाबत फिर्याद दिली आहे.

१८ जुलै २०२६ रोजी चाकण ते मंचर या एसटी बसने प्रवास करत असताना मंचर गावाच्या हद्दीत अज्ञात चोरट्याने फिर्यादी यांच्या नकळत त्यांच्या पिशवीतील गुलाबी रंगाच्या छोट्या पिशवीत ठेवलेली १ लाख ४८ हजार रुपयांची रोकड चलाखीने चोरून नेल्याचे फिर्यादीत नमूद करण्यात आले आहे. घटना लक्षात आल्यानंतर बुळे यांनी मंचर पोलीस ठाण्यात धाव घेत तक्रार दाखल केली. त्यानुसार अज्ञात चोरट्याविरुद्ध चोरीचा गुन्हा नोंदविण्यात आला असून पोलीस उपनिरीक्षक मोरे या प्रकरणाचा पुढील तपास करत आहेत.

दरम्यान, सार्वजनिक वाहतुकीत प्रवास करताना मोठ्या रकमेची रोकड सोबत बाळगणाऱ्या प्रवाशांनी आपल्या सामानाची विशेष काळजी घ्यावी, असे आवाहन पोलिसांकडून करण्यात आले आहे.

पुण्यातील महापालिकेच्या दवाखान्यांवर अन्न व औषध प्रशासनाची धाड; 'कफ सिरप' औषधावरुन आक्षेप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुणे महापालिकेच्या दवाखान्यांतील बाह्यरुग्ण विभागातून कफ सिरप हवे आहे तर बाटलीत घेऊन जा. आयोडेक्स मलम हवा आहे तर कागदात न्या किंवा घरून डबी घेऊन या असे चित्र दवाखान्यांत दररोज दिसून येते.

मात्र, अन्न व औषध प्रशासनाच्या औषध विभागाने (एफडीए) दोन दवाखान्यांवर धाड टाकत त्या प्रक्रियेवरच आक्षेप घेतला. रुग्णांना कफ सिरप व मलम औषधांचे सुरक्षित वितरण करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या.

जुन्नरमध्ये ३ किलो गांजासह १०.५० लाखांचा मुद्देमाल जप्त; इनोव्हा, स्कूटरसह एकाला अटक, दोघे फरार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जुन्नर : पुणे ग्रामीण पोलिसांच्या अमली पदार्थविरोधी मोहिमेअंतर्गत जुन्नर पोलिसांनी मोठी कारवाई करत सुमारे ३ किलो गांजा, एक इनोव्हा कार आणि स्कूटरसह १०.५० लाख रुपयांचा मुद्देमाल जप्त केला आहे. या प्रकरणी एका आरोपीला अटक करण्यात आली असून दोघेजण फरार आहेत.

पोलीसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, रविवारी पहाटे पोलीस हवालदार हांडे, पोलीस शिपाई बापू वाघमोडे आणि अमोल सातपुते हे रात्रगस्त घालत असताना अहिल्यादेवी होळकर शाळा क्रमांक ४ परिसरातील बंद स्थितीतील मैदानात एक इनोव्हा कार आणि एक दुचाकी संशयास्पदरीत्या उभी असल्याचे त्यांच्या निदर्शनास आले. संशय आल्याने त्यांनी तातडीने पोलीस ठाण्याकडून अतिरिक्त मदत मागवली.

पोलीस निरीक्षक दत्तात्रय गुंड यांनी ही माहिती उपविभागीय पोलीस अधिकारी धनंजय पाटील यांना दिल्यानंतर त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली विशेष पथकाने घटनास्थळी छापा टाकला. कारवाईदरम्यान आरोपी मयूर संजय खराडे याच्या ताब्यातील टोयोटा

इनोव्हा (एमएच-१२-ईटी-३९११) ची झडती घेतली असता २.०६६ किलो गांजा जप्त करण्यात आला. तर घटनास्थळावरून फरार झालेल्या आरोपींच्या स्कूटरमध्ये ०.९६२ किलो गांजा आढळून आला. अशा प्रकारे एकूण सुमारे ३.०२८ किलो गांजा हस्तगत करण्यात आला.

या कारवाईत अमली पदार्थासह इनोव्हा कार, स्कूटर आणि इतर साहित्य असा सुमारे १० लाख ५० हजार रुपयांचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आला आहे.

याप्रकरणी आरोपींविरुद्ध गुन्हा रजिस्टर क्रमांक २३१/२०२६ अन्वये गुंगीकारक औषधी आणि मनोव्यापारावर परिणाम करणारे पदार्थ अधिनियम (छृ्झड अलीं), १९८५ मधील कलम ८(क), २०(ब), २०(ब)(ळळ) तसेच भारतीय न्याय संहिता, २०२३ मधील कलम ३(५) अंतर्गत गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

अटक करण्यात आलेल्या आरोपीला न्यायालयाने तीन दिवसांची पोलीस कोठडी सुनावली असून, फरार असलेल्या अन्य दोन आरोपींचा शोध सुरू असल्याची माहिती पोलिसांनी दिली.

पुणे ग्रामीणचे पोलीस अधीक्षक संदीप सिंह गिल्ल, अपर पोलीस अधीक्षक डॉ. शुभम कुमार आणि उपविभागीय पोलीस अधिकारी धनंजय पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रभारी अधिकारी दत्तात्रय गुंड, सहाय्यक पोलीस निरीक्षक संदीप मोरे तसेच महेश भालेराव, दादा पावडे, कैलास केंद्रे, शंभू निरडे, अजय इंगोले आणि रात्रगस्त पथकाने ही कारवाई यशस्वीरीत्या पार पाडली.

प्रेमविवाहाच्या रागातून तरुणाला कारने चिरडण्याचा प्रयत्न; चौघांविरुद्ध मंचर पोलिसांत गुन्हा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : बहिणीने प्रेमविवाह केल्याच्या रागातून एका तरुणाच्या दुचाकीला भरधाव कारने धडक देऊन त्याला जीवे मारण्याचा प्रयत्न केल्याची धक्कादायक घटना मंचर येथील गुजराती हॉस्पिटलसमोरील रस्त्यावर घडली. या प्रकरणी चार जणांविरुद्ध मंचर पोलीस ठाण्यात खुनाच्या प्रयत्नासह विविध कलमांन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, युवराज अशोक निघोट (वय २७, रा. मोरडेवाडी, ता. आंबेगाव) यांनी याप्रकरणी फिर्याद दिली आहे.

फिर्यादीनुसार, १८ जुलै २०२६ रोजी दुपारी सुमारे ३ वाजता युवराज निघोट हे त्यांचा मित्र साहिल दवसे याच्यासोबत एमएच-१४-एमआर-२७७४ क्रमांकाच्या दुचाकीवरून मंचर येथील गुजराती हॉस्पिटलसमोरील रस्त्याने जात होते.

त्यावेळी प्रणव अनिल सोनार, अनिल छबू सोनार (रा. मंचर) तसेच किरण बाळासाहेब कुलकर्णी आणि गणेश बाळासाहेब कुलकर्णी (रा. खडकी, ता. आंबेगाव) यांनी फिर्यादीच्या बहिणीने प्रेमविवाह केल्याचा राग मनात धरून त्यांच्यावर पाळत ठेवली. त्यानंतर विरुद्ध

दिशेने आलेल्या ब्रेझा कारने त्यांच्या दुचाकीला धडक देत जीवे मारण्याचा प्रयत्न केल्याचा आरोप फिर्यादीने केला आहे.

या घटनेत युवराज निघोट जखमी झाले असून त्यांच्यावर उपचार करण्यात आले. त्यांच्या तक्रारीवरून मंचर पोलीस ठाण्यात चौघांविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

या प्रकरणाचा पुढील तपास पोलीस उपनिरीक्षक यादव करीत आहेत.

१५ वर्षे प्रलंबित दिवाणी खटला; जुन्नरच्या तहसीलदारांविरुद्ध १० हजार रुपयांचे जामीनपात्र वॉरंट

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जुन्नर : तब्बल १५ वर्षांपासून प्रलंबित असलेल्या दिवाणी खटल्याच्या सुनावणीत न्यायालयीन समन्सकडे वारंवार दुर्लक्ष केल्याप्रकरणी जुन्नरच्या तहसीलदारांविरुद्ध १० हजार रुपयांचे जामीनपात्र वॉरंट जारी करण्याचा महत्त्वपूर्ण आदेश दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) अनंत हिम्मतराव बाजड यांनी दिला आहे.

पिराजी भाऊ फुलसुंदर विरुद्ध मस्जिद कब्रस्तान उर्फ इब्राहिम तांबोळी या नियमित दिवाणी दावा क्र. १३९/२०१० मधील अंतिम सुनावणीसाठी तहसीलदारांची साक्ष अत्यावश्यक असल्याने न्यायालयाने त्यांना यापूर्वी विधिवत समन्स बजावले होते. समन्सची सेवा झाल्यानंतर जिल्हाधिकारी कार्यालयातील बैठकीचे कारण देत तहसीलदारांनी एकदा मुदतवाढ मागितली होती.

न्यायालयाने ती मंजूर करून दुसरी संधीही दिली. मात्र त्यानंतरही ते न्यायालयात हजर राहिले नाहीत आणि गैरहजेरीबाबत कोणतेही अधिकृत स्पष्टीकरणही सादर केले नाही.

न्यायालयाने आपल्या आदेशात नमूद केले आहे की, आवश्यक साक्षीदाराच्या अनुपस्थितीमुळे २०१० पासून प्रलंबित असलेल्या खटल्याच्या अंतिम सुनावणीला विलंब होत असून न्यायदान प्रक्रियेवर प्रतिकूल परिणाम होत आहे. त्यामुळे न्यायालयाचा मौल्यवान वेळही वाया जात असल्याचे निरीक्षण नोंदविण्यात आले.

दिवाणी प्रक्रिया संहितेतील आदेश १६, नियम १०(३) चा संदर्भ देत न्यायालयाने स्पष्ट केले की, समन्स बजावलेल्या प्रत्येक साक्षीदाराने न्यायालयात हजर राहणे ही कायदेशीर जबाबदारी आहे. समन्सचे पालन न करणाऱ्या साक्षीदाराविरुद्ध अटक वॉरंट जारी करण्याचा अधिकार न्यायालयाला आहे.

तहसीलदार हे सार्वजनिक सेवक असल्याने थेट अजामीनपात्र वॉरंट न काढता प्रथम १० हजार रुपयांचे जामीनपात्र वॉरंट जारी करण्यात आले आहे. या वॉरंटची अंमलबजावणी जुन्नर पोलीस ठाण्याच्या पोलीस निरीक्षकांनी करावी तसेच संबंधित तहसीलदारांनी १ ऑगस्ट २०२६ रोजी न्यायालयात उपस्थित राहून साक्ष द्यावी, असे आदेशात नमूद करण्यात आले आहे.

या आदेशातून सार्वजनिक अधिकारी असो किंवा सामान्य नागरिक, न्यायालयाच्या समन्सचे पालन करणे प्रत्येकासाठी समान बंधनकारक आहे, असा स्पष्ट संदेश न्यायालयाने दिला आहे. न्यायालयीन प्रक्रियेत अनावश्यक विलंब करणाऱ्यांविरुद्ध कठोर भूमिका घेण्यास न्यायालय मागेपुढे पाहणार नसल्याचेही या आदेशातून अधोरेखित झाले आहे. कायदेतज्ज्ञांच्या मते, न्यायालयीन समन्सचे पालन करण्याबाबत सार्वजनिक अधिकाऱ्यांनाही समान जबाबदारी असल्याचे अधोरेखित करणारा हा आदेश असून, भविष्यात अशा स्वरूपाच्या प्रकरणांसाठी तो महत्त्वाचा न्यायालयीन संदर्भ ठरू शकतो.

विकास की वसुली? पुणे-शिरूर उन्नत मार्ग जनतेसाठी की ठेकेदार-राजकारण्यांसाठी?

१८ हजार कोटींचा प्रकल्प, २९ वर्षांचा टोल, ९ रुपये प्रतिकिलोमीटर वसुली; सरकारला जनतेच्या सहनशक्तीची परीक्षा घ्यायची आहे का?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

शिरूर : पुणे-शिरूर उन्नत मार्गाचे भूमिपूजन मोठ्या उत्साहात झाले. सरकारच्या मते हा प्रकल्प वाहतूक कोंडीवर रामबाण उपाय ठरणार आहे. पण या प्रकल्पाची आर्थिक आणि तांत्रिक बाजू समोर येताच एक मूलभूत प्रश्न उभा राहिला आहेहा विकास नेमका जनतेसाठी आहे की काही मोजक्या कंपन्या, ठेकेदार आणि राजकीय श्रेयासाठी?

१८ हजार कोटींचा खर्च, तब्बल २९ वर्षे टोल वसुली, आणि ९ रुपये प्रतिकिलोमीटर इतका टोल दर. म्हणजे पुणे-शिरूरच्या एका प्रवासासाठी जवळपास ४८०, तर ये-जा मिळून जवळपास १,००० खर्च. रोज प्रवास करणारा कर्मचारी, शेतकरी, व्यापारी किंवा विद्यार्थी हा खर्च कसा पेलणार? विकासाच्या नावाखाली हा आर्थिक बोजा जनतेवर लादण्याचा अधिकार सरकारला कोणी दिला?

सरकारकडून हा प्रकल्प वाहतूक कोंडी कमी करण्यासाठी असल्याचा दावा केला जात आहे. पण प्रस्तावित उन्नत मार्ग शिक्रापूरपर्यंतच मर्यादित राहणार असल्याची माहिती आहे. मग रांजणगाव एमआयडीसी, कोरेगाव भीमा आणि पुढील औद्योगिक पट्ट्यातील वाहतूक कोंडी कायम राहणार असेल, तर हजारो कोटी रुपये खर्च करून नेमके साध्य काय होणार?

हा प्रश्न केवळ वाहतुकीचा नाही; तो नियोजनाच्या विश्वासार्हतेचा आहे. कोंडी जिथे आहे, तिथपर्यंत उपायच पोहोचत नसेल, तर हा

प्रकल्प अपूर्ण नाही का?

सरकार सांगते, हा विकासाचा महामार्ग आहे. पण नागरिक विचारत आहेतविकासाचा खर्च नेहमी सामान्य माणसानेच का उचलायचा? इंधनावर कर, वाहन नोंदणी शुल्क, रोड टॅक्स, जीएसटी भरल्यानंतरही पुन्हा इतका प्रचंड टोल का? सरकारने आधीच करांच्या माध्यमातून रस्त्यांसाठी पैसा घेतलेला असताना, आणखी २९ वर्षे टोल आकारण्यामागील आर्थिक तर्क काय?

या प्रकल्पासाठी सुमारे १०० हेक्टर जमीन संपादित केली जाणार आहे. शेतकऱ्यांच्या जमिनी जातील, वाहनधारकांकडून टोल वसूल होईल, पण बदल्यात पूर्ण समाधानकारक सुविधा मिळणार नसतील, तर हा व्यवहार जनतेच्या दृष्टीने न्याय्य कसा ठरेल?

विकास म्हणजे केवळ भूमिपूजनाचे सोहळे किंवा हजारो कोटींच्या घोषणा नव्हेत. विकास तेव्हाच अर्थपूर्ण ठरतो, जेव्हा तो सामान्य नागरिकाचे जीवन सुलभ करतो. जर विकासाच्या प्रत्येक टप्प्यावर नागरिकांनाच मोठी किंमत मोजावी लागत असेल, तर तो विकास नसून विकासाच्या नावाखाली जनतेच्या खिशावर टोलचा बुलडोझर असल्याची भावना निर्माण होणे स्वाभाविक आहे.

आज पुणे-शिरूर परिसरातील नागरिकांचा प्रश्न एकच आहेहा उन्नत मार्ग खरोखर जनतेच्या प्रगतीचा महामार्ग आहे, की राजकीय श्रेय, ठेकेदारी आणि टोल वसुलीचा आणखी एक दीर्घकालीन व्यवसाय? सरकारने याची स्पष्ट, पारदर्शक आणि तथ्याधारित उत्तरे देणे आता अपरिहार्य झाले आहे.

सरकारसमोर आता काही थेट प्रश्न उभे आहेत

- ✻ हा प्रकल्प जनतेच्या हितासाठी आहे की ठेकेदारांच्या आर्थिक फायद्यासाठी?
- ✻ ९ रुपये प्रतिकिलोमीटर टोल निश्चित करण्यामागील अभ्यास सार्वजनिक का केला जात नाही?
- ✻ २९ वर्षे टोल वसुलीची गरज नेमकी कशासाठी?
- ✻ रांजणगाव आणि पुढील वाहतूक कोंडी कायम राहणार असेल, तर हा प्रकल्प पूर्ण उपाय कसा म्हणायचा?
- ✻ पर्यायी टोलमुक्त मार्गाची प्रभावी व्यवस्था सरकार देणार का?
- ✻ जनतेची आर्थिक क्षमता लक्षात घेऊन टोल दराचा पुनर्विचार होणार का?

उपवर्गीकरणविरोधी ८ ऑगस्टच्या महामोर्चाच्या तयारीला वेग; पुण्यात सर्वपक्षीय बैठक उत्साहात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुण्यातील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सांस्कृतिक भवन येथे आज उपवर्गीकरणविरोधी ८ ऑगस्ट २०२६ रोजी आयोजित करण्यात येणाऱ्या पुणे शहर जिल्हा महामोर्चाच्या पार्श्वभूमीवर महत्त्वपूर्ण बैठक उत्साहात पार पडली. या बैठकीत विविध राजकीय पक्ष, सामाजिक संघटना आणि आंबेडकरी चळवळीतील प्रमुख पदाधिकारी व प्रतिनिधींनी मोठ्या संख्येने सहभाग नोंदविला.

बैठकीत महामोर्चाच्या नियोजनासंदर्भात सविस्तर चर्चा करण्यात आली. मोर्चाचे नियोजन, जनजागृती, विविध भागांतील समन्वय, नागरिकांचा सहभाग वाढविणे तसेच मोर्चा शिस्तबद्ध आणि प्रभावीपणे पार पाडण्यासाठी आवश्यक उपाययोजनांवर मार्गदर्शन करण्यात आले.

उपस्थित पदाधिकाऱ्यांनी उपवर्गीकरणाच्या मुद्द्यावर व्यापक जनआंदोलन उभारण्याचा निर्धार व्यक्त केला. समाजातील सर्व घटकांना एकत्र आणून मोठ्या संख्येने सहभागी होण्याचे आवाहनही यावेळी करण्यात आले.

बैठकीनंतर ८ ऑगस्ट रोजी होणाऱ्या महामोर्चाच्या तयारीला आजपासून प्रत्यक्ष सुरुवात झाल्याचे आयोजकांनी सांगितले. येत्या काही दिवसांत शहर आणि जिल्हाभर विविध बैठका, जनसंपर्क मोहिमा आणि संघटनात्मक कार्यक्रम राबवून महामोर्चा यशस्वी करण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येणार असल्याची माहिती यावेळी देण्यात आली.

२ हजार कोटींचा मांजरी बुद्रुक जमीन घोटाळा? शेकडो एकर सरकारी जमीन गिळंकृत झाल्याचा आरोप; सरकार कारवाई करणार की मौन बाळगणार?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुण्यातील हडपसर-मांजरी बुद्रुक परिसरात तब्बल २ हजार कोटींच्या कथित जमीन घोटाळ्याचे गंभीर आरोप समोर आले असून, या प्रकरणामुळे महसूल प्रशासन आणि राज्य सरकारच्या भूमिकेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. शेकडो एकर सरकारी व सार्वजनिक वापरासाठी राखीव जमीन बेकायदेशीररीत्या खासगी विकासकांच्या ताब्यात गेल्याचा आरोप करण्यात आला आहे.

या प्रकरणी क्रांती शेतकरी संघटनेचे संस्थापक अध्यक्ष अमोल नाना तुपे यांनी थेट मुख्यमंत्री आणि महसूल मंत्र्यांकडे लेखी तक्रार दाखल केली असून, लाचलुचपत प्रतिबंधक विभाग (ACB) तसेच मनी लॉन्डरिंग प्रतिबंधक कायदा (PMLA) अंतर्गत चौकशी करून संबंधितांवर कठोर कारवाई करण्याची मागणी केली आहे.

मात्र या आरोपांमुळे काही गंभीर प्रश्न उपस्थित होत आहेत.

जर शेकडो एकर सरकारी जमीन खासगी ताब्यात गेली असेल, तर महसूल विभाग, भूमिअभिलेख कार्यालय, स्थानिक प्रशासन आणि नोंदणी यंत्रणा नेमकी काय करत होती? एवढ्या मोठ्या प्रमाणावर जमीन हस्तांतरण होत असताना कोणत्याही अधिकाऱ्याच्या निदर्शनास हा प्रकार कसा आला नाही?

राज्य सरकार भ्रष्टाचारमुक्त प्रशासनाचा दावा करत असताना, २ हजार कोटींच्या कथित घोटाळ्याच्या आरोपांवर तातडीने विशेष चौकशी समिती किंवा एसआयटी नेमली जाणार का? की तक्रारही इतर अनेक प्रकरणांप्रमाणे फाइलमध्येच दडपली जाणार?

जर या प्रकरणात जमीन अभिलेखांमध्ये फेरफार, बनावट कागदपत्रे किंवा संगनमत झाले असेल, तर त्यामागील सूत्रधार कोण आहेत? केवळ कनिष्ठ अधिकारी जबाबदार धरण्यात येणार, की निर्णय प्रक्रियेत सहभागी असलेल्या सर्व संबंधितांवर कारवाई होणार?

सरकारने या प्रकरणात काही मूलभूत प्रश्नांची उत्तरे देणे आवश्यक आहे

✻ कथित घोटाळ्याची प्राथमिक चौकशी सुरू झाली आहे का?

✻ संबंधित जमिनींचे सर्व व्यवहार आणि नोंदींचे स्वतंत्र लेखापरीक्षण केले जाणार का?

✻ ACB, आर्थिक गुन्हे शाखा किंवा झचडअ अंतर्गत तपासाची शिफारस सरकार करणार का?

✻ सरकारी जमिनींचे संरक्षण करण्यात महसूल प्रशासन अपयशी ठरले का?

✻ दोषी कोणताही असो, त्याच्यावर राजकीय दबावाशिवाय कारवाई होईल का?

सध्या हे आरोप आहेत आणि त्यांची अधिकृत चौकशी व निष्कर्ष येणे बाकी आहे. मात्र आरोपांचे गांभीर्य लक्षात घेता, सरकारने तातडीने पारदर्शक चौकशी करून सत्य जनतेसमोर आणणे गरजेचे आहे. अन्यथा नागरिकांच्या मनात एकच प्रश्न कायम राहीलसरकारी जमीन सुरक्षित आहे की प्रभावशाली व्यक्तींसाठी ती सहज उपलब्ध संपत्ती बनली आहे?

सारांश वृत्त

राज ठाकरे यांच्या घरात माकडांचा धुमाकूळ, 'शिवतीर्थ'वर पळापळ; पोलीस, अग्निशमन दलाला बोलावले!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : मुंबईतील जंगले कमी होत चालली असताना वन्यजीवांच्या अधिवासाला धोका निर्माण झालेला आहे. मुंबईतील अनेक भागात वन्यजीव नागरी वस्तीत येऊन धुमाकूळ घालताना पाहायला मिळतात. याचाच प्रत्यय महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेचे अध्यक्ष राज ठाकरे यांच्या शिवतीर्थ या निवासस्थानी आल्याचे म्हटले जात आहे. राज ठाकरे यांच्या निवासस्थानी माकडांनी धुमाकूळ घातला. माकडांचा बंदोबस्त करण्यासाठी पोलीस आणि अग्निशमन दलाची मदत घेण्यात आल्याची माहिती आले. मिळालेल्या माहितीनुसार, रविवारी प्रमुख राज ठाकरे यांच्या मुंबईतील निवासस्थानी माकडांची टोळी शिरली. अचानक माकडे घरात शिरल्याने कुटुंबीय आणि कर्मचारी घाबरले. तात्काळ पोलीस नियंत्रण कक्षाला याबाबत माहिती देण्यात आली. पुढे पोलिसांनीअग्निशमन दलाच्या नियंत्रण कक्षाशी संपर्क साधला आणि माकडांना सुरक्षितपणे बाहेर काढण्यासाठी मदत मागितली. घटनास्थळी पोहोचलेल्या पथकाने माकडांना कोणतीही इजा न होता घरातून बाहेर काढण्याचे प्रयत्न सुरू केले.

माकडांची पळापळ अन् घरातल्यांमध्ये घबराट

माकडांची टोळी घराच्या वेगवेगळ्या भागांमध्ये फिरत होती. काही काळ घरात घबराटीचे वातावरण निर्माण झाले होते. या घटनेत कोणतीही जीवितहानी किंवा मोठे नुकसान झाल्याचे वृत्त नाही. राज ठाकरे यांच्या घरातून माकडांना सुरक्षितपणे बाहेर काढले जात आहे. मुंबईसारख्या महानगरात माकडांच्या निवासी भागात शिरण्याच्या घटना सातत्याने घडत असतात. अन्नाचा शोध आणि कमी होत चाललेला नैसर्गिक अधिवास ही काही यामागील प्रमुख कारणे मानली जातात.

दरम्यान, पहाटेपासून दादर शिवाजी पार्क परिसरात माकडांची टोळी फिरत होती. स्थानिकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले होते. राज ठाकरे यांच्या घराच्या बाल्कनीत

अभिजीत दिपकेच्या आई-वडिलांच्या संतापाचा कडेलोट; मोदींवर टीका करताना जीभ घसरली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : दिल्लीच्या जंतरमंतर येथे नीट पेपर फुटी प्रकरणी केंद्रीय शिक्षणमंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांचा राजीनामा आणि शिक्षण पद्धतीत पारदर्शकता आणण्याच्या मागणीसाठी गेल्या २० दिवसापासून आंदोलन सुरू आहे. सोनम वांगचूक यांची उपोषणा दरम्यान, प्रकृती बिघडली आणि दिल्ली पोलीसांनी त्यांना उपोषणस्थळावरून उचलून रुग्णालयात दाखल केले. यावेळी कॉक्रोच जनता पार्टीचे अध्यक्ष अभिजीत दिपके यांनाही पोलिसांनी ताब्यात घेतलं.

या कारवाईनंतर अभिजीत दिपके यांच्या आई-वडीलांनी दिल्ली पोलिसांच्या कारवाईचा निषेध करत पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्यावर सडकून टीका केली. मात्र, ही टीका करताना अभिजीत दिपके यांच्या वडीलांची जीभ घसरल्याचे दिसून आले.

''लोकशाहीमध्ये ही भारतीय लोकांची चूक आहे, की त्यांनी अशा व्यक्तीला निवडून दिलंय की ज्याला संसाराचा कुठलाही व्याप नाही, मूल नाही, कुटुंबात कोणत्या गोष्टी लागतात, याच या व्यक्तीला काहीही देणंघेणं नाही, अशा माणसाला जनतेनं पंतप्रधानपदी बसवलं आहे. त्याचे परिणाम आता सगळा देश भोगत आहे, अशी भाषा अभिजीत दिपके याचे वडील भगवानराव दिपके टीका करताना वापरली. नरेंद्र मोदी यांना परमेश्वराने सुबुद्धी द्यावी की, या मुलांचे ऐकावे आणि धर्मेंद्र प्रधानांचा राजीनामा घ्यावा. आता माझी सर्व भीती मरून गेली आहे, मी कोणाच्या बापाला

घाबरणार नाही. लोकशाही धोक्यात आली आहे आणि ही गुलामगिरीकडे जाण्याची सुरुवात आहे. सरकारने दडपशाही न करता विद्यार्थ्यांच्या मागण्या मान्य कराव्या,'' असे आवाहन त्यांनी केले.

मुलासोबत उपोषणाला बसणार...

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्यावर कठोर शब्दात टीका केल्यानंतर भगवान दिपके यांनी आपणही मुलासोबत दिल्लीत उपोषणाला बसणार असल्याचे सांगितले. माझा मुलगा परदेशात मस्त सेटल झाला होता. त्याला कर्ज काढून शिकवले होते. पण, नीट पेपर लीक प्रकरणातील विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्या पाहून तो भावनेच्या भरात भारतात आला. मी त्याला खूप विनंती केली होती की, इकडे येऊ नको, इथले सरकार आणि वातावरण चांगले नाही. पण, त्याने ऐकले नाही. आता तो उपोषणाला बसला आहे,

त्याची आई-वडील म्हणून आम्हाला काळजी वाटणारच ना? असे भगवानराव दिपके म्हणाले. तर अभिजीतच्या आई अनिता दिपके यांनी, 'सरकार निर्दयी झाले आहे. लहान मुलाने बिस्किटचा पुडा मागितला तरी आई-वडील देतात, पण हे सरकार मुलांच्या हक्कांकडे दुर्लक्ष करत आहे, असा संताप व्यक्त केला. सकाळी वांगचुक सरांना जसे पडदा टाकून गपचूप उचलून नेले, तसेच जर अभिजीतबाबत झाले तर आम्ही काय करणार?

इराक-अमेरिका ४८ करारांनंतर भारतासाठी धोक्याची घंटा?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

वॉशिंग्टन : अमेरिका दौऱ्यावर गेलेल्या इराकचे पंतप्रधान अली अल-झैदी यांनी अमेरिकन कंपन्यांसोबत तब्बल ४८ करार आणि भागीदारी केल्याची घोषणा केली आहे. यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर तेल आणि ऊर्जा क्षेत्रातील करारांचा समावेश आहे. पश्चिम आशियातील युद्धामुळे तेल निर्यातीत झालेल्या घटीमुळे महसूल गमावलेल्या इराकसाठी हे आर्थिक पुनर्बांधणीचे पाऊल मानले जात असले, तरी भारतासाठी या घडामोडींचे परिणाम लक्षात घेण्यासारखे आहेत.

भारत आपल्या कच्च्या तेलाच्या गरजांपैकी ८०% पेक्षा जास्त तेल आयातीवर अवलंबून आहे. इराक हा भारतासाठी दीर्घकाळापासून महत्त्वाच्या तेल पुरवठादारांपैकी एक आहे. जर अमेरिकन कंपन्यांचा इराकच्या तेल उद्योगावर प्रभाव वाढला, तर भविष्यात उत्पादन, गुंतवणूक आणि निर्यातीची प्राधान्ये बदलू शकतात. याचा भारताच्या ऊर्जा सुरक्षेवर आणि तेल खरेदीच्या अटींवर परिणाम होण्याची शक्यता तज्ज्ञ व्यक्त करतात.

याशिवाय, पश्चिम आशियातील बदलते भू-राजकीय समीकरण भारतासाठी संतुलन राखण्याचे मोठे आव्हान ठरू शकते. भारताचे अमेरिका, इराक आणि इतर पश्चिम आशियाई देशांशी स्वतंत्र संबंध आहेत. अशा परिस्थितीत कोणत्याही एका गटाचा वाढता प्रभाव भारताच्या परराष्ट्र धोरणासाठी नवे प्रश्न निर्माण करू शकतो.

तथापि, सध्या भारताच्या तेल पुरवठ्यावर तात्काळ परिणाम झाल्याचे कोणतेही अधिकृत संकेत नाहीत. या घडामोडींचा नेमका परिणाम भविष्यातील करार, जागतिक तेल बाजारातील परिस्थिती आणि पश्चिम आशियातील राजकीय स्थैर्यावर अवलंबून असेल.

आवाज दाबून आंदोलन थांबत नाही! सोनम वांगचुक यांच्या समर्थनार्थ बंगळूरू मध्ये संताप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : लडाखचे पर्यावरणवादी आणि सामाजिक कार्यकर्ते सोनम वांगचुक यांना दिल्लीतील जंतर-मंतरवरून हटविण्यात आल्यानंतर देशभरात निषेधाची लाट सुरूच आहे. रविवारी बंगळुरूच्या फ्रीडम पार्कमध्ये झालेल्या आंदोलनात १,००० हून अधिक नागरिक सहभागी झाले. सकाळी काहीशे लोकांपासून सुरू झालेला हा निषेध दुपारपर्यंत मोठ्या जनआंदोलनात परिवर्तित झाला.

आंदोलनातील सर्वाधिक चर्चेत राहिलेला फलक होता 'मेरे बोलने से क्या होगा' यापेक्षा

धोकादायक काहीच नाही. या संदेशातून आंदोलकांनी नागरिकांनी शांत बसू नये, लोकशाहीत आवाज उठवणे आवश्यक असल्याचा ठाम संदेश दिला. दरम्यान, आंदोलन सुरू असतानाही केंद्र सरकारकडून या मुद्द्यावर कोणतीही ठोस सार्वजनिक भूमिका किंवा संवाद समोर आलेला नाही. आंदोलकांचा आरोप आहे की, पर्यावरण, लडाखच्या घटनात्मक मागण्या आणि लोकशाही मार्गाने सुरू असलेल्या आंदोलनांकडे सरकार दुर्लक्ष करत आहे. सरकारकडून या आरोपांवर अधिकृत प्रतिसाद आल्यास त्याचाही विचार होणे आवश्यक आहे. सोनम वांगचुक यांच्या समर्थनार्थ विविध शहरांमध्ये नागरिक, विद्यार्थी, सामाजिक कार्यकर्ते आणि पर्यावरणप्रेमी रस्त्यावर उतरू लागले आहेत. त्यामुळे हा प्रश्न आता केवळ एका व्यक्तीच्या आंदोलनापुरता मर्यादित न राहता लोकशाहीतील अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, शांततापूर्ण आंदोलनाचा अधिकार आणि सरकार-नागरिक संवाद या व्यापक मुद्द्यांशी जोडला जात आहे.

विक्रम-१ ने इतिहास रचला अवकाशात झेप घेतली, व्यवसायात टिकेल का?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

श्रीहरीकोटा : भारताने १८ जुलै २०२६ रोजी अवकाश क्षेत्रात एक ऐतिहासिक टप्पा गाठला. हैदराबादस्थित स्कायरूट एरोस्पेसने श्रीहरिकोटा येथील सतीश धवन अंतराळ केंद्रातून दुपारी १२:०५ वाजता विक्रम-१ या भारताच्या पहिल्या खासगी ऑर्बिटल रॉकेटचे यशस्वी प्रक्षेपण केले. याआधी भारतातील सर्व ऑर्बिटल रॉकेट मोहिमा केवळ *इस्रो (ISRO)*च्या नेतृत्वाखाली आणि सरकारी निधीतून पार पडत होत्या. त्यामुळे ही मोहीम भारतीय खासगी अवकाश उद्योगासाठी एक महत्त्वाचा मैलाचा दगड ठरली.

मात्र, या यशानंतरही स्कायरूटसमोरचा प्रवास सोपा नाही. एक यशस्वी प्रक्षेपण म्हणजे व्यवसायातील यशाची हमी नाही. जागतिक स्मॉल सॅटेलाइट लॉन्च बाजारात स्पर्धा झपाट्याने वाढत आहे. **SpaceX, Rocket Lab, Firefly Aerospace**, तसेच चीन आणि युरोपमधील अनेक कंपन्या आधीच बाजारात मजबूत स्थान निर्माण करून

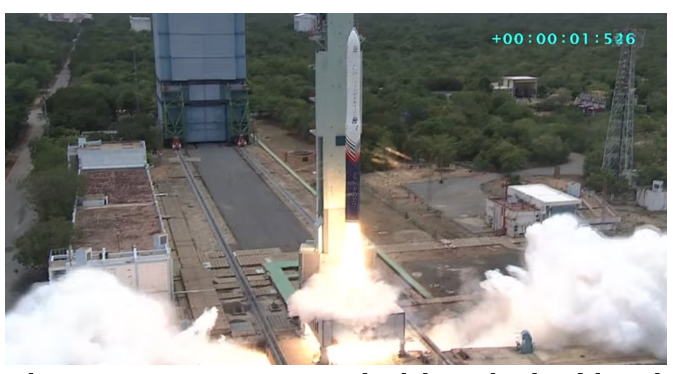

आहेत.

तज्ज्ञांच्या मते, स्कायरूटसमोर तीन मोठी आव्हाने आहेतपहिले म्हणजे भारतात लहान उपग्रह प्रक्षेपणाची मर्यादित मागणी, दुसरे म्हणजे जागतिक ग्राहक मिळवण्यासाठी तीव्र स्पर्धा, आणि तिसरे म्हणजे प्रक्षेपणांचा नियमित व आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर दर कायम ठेवणे.

भारत सरकारने अलीकडील वर्षांत **IN-SPACe** आणि अवकाश क्षेत्रातील सुधारणांद्वारे खासगी कंपन्यांना मोठे प्रोत्साहन दिले आहे. तरीही, अवकाश उद्योग हा अत्यंत भांडवली, तांत्रिक आणि दीर्घकालीन गुंतवणुकीचा व्यवसाय आहे. त्यामुळे एका यशस्वी मोहिमेनंतरही स्कायरूटला सातत्यपूर्ण व्यावसायिक करार, विश्वासार्हता आणि आंतरराष्ट्रीय ग्राहकांचा आधार मिळवणे अत्यावश्यक ठरणार आहे.

मोठा प्रश्न असा आहे:

भारताने खासगी अवकाश युगात ऐतिहासिक पाऊल टाकले आहे. पण इतिहास घडवणे आणि त्यावर टिकून राहून नफा कमावणे या दोन वेगळ्या गोष्टी आहेत. विक्रम-१ ने अवकाश गाठला आहे; आता स्कायरूटला जागतिक बाजारात स्वतःचे स्थान टिकवून दाखवावे लागेल.

लाखो विद्यार्थ्यांच्या भविष्याशी खेळ; केंद्र सरकारवर आंध्र प्रदेश काँग्रेसचा गंभीर आरोप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : देशभरात वारंवार घडणाऱ्या स्पर्धा परीक्षा आणि भरती परीक्षांमधील पेपरफुटीच्या घटनांमुळे लाखो विद्यार्थ्यांच्या भविष्यावर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. या पार्श्वभूमीवर आंध्र प्रदेश काँग्रेस कमिटी (APCC) चे कार्याध्यक्ष जे. डी. सीलम यांनी भाजप-नेतृत्वाखालील केंद्र सरकारवर तीव्र टीका केली आहे. विजयवाडा येथे पत्रकार परिषदेत बोलताना त्यांनी आरोप केला की, परीक्षा व्यवस्थेतील सातत्याने होणाऱ्या अनियमितता रोखण्यात केंद्र सरकार अपयशी ठरले असून त्यामुळे विद्यार्थ्यांचा परीक्षा प्रणालीवरील विश्वास मोठ्या प्रमाणात ढासळला आहे.

काँग्रेसच्या म्हणण्यानुसार, देशभरातील अनेक प्रवेश परीक्षा आणि सरकारी भरती परीक्षांमध्ये पेपरफुटी, गैरव्यवहार आणि परीक्षा रद्द होण्याच्या घटना सातत्याने समोर येत आहेत. लाखो विद्यार्थी अनेक वर्षे कठोर परिश्रम करून स्पर्धा परीक्षांची तयारी करतात. मात्र, पेपरफुटीमुळे परीक्षा रद्द झाल्यास त्यांना पुन्हा तयारी करावी लागते. यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष, आर्थिक संसाधने आणि मानसिक आरोग्य यावर गंभीर परिणाम होत असल्याचा दावा काँग्रेसने केला आहे.

काँग्रेसने परीक्षा प्रक्रियेत अत्याधुनिक सुरक्षा व्यवस्था, डिजिटल देखरेख, जबाबदारी निश्चित करणारी यंत्रणा आणि दोषींवर तातडीने कठोर कारवाई करण्याची मागणी केली आहे. विद्यार्थ्यांच्या भविष्यासोबत कोणतीही तडजोड स्वीकारली जाणार नाही, असेही पक्षाने स्पष्ट केले. दुसरीकडे, केंद्र सरकारने यापूर्वी सार्वजनिक परीक्षा सुरक्षेसाठी कायदे अधिक कडक करण्यात आल्याचा आणि पेपरफुटी रोखण्यासाठी विविध उपाययोजना राबवल्याचा दावा केला आहे. तसेच, अशा घटनांमध्ये सहभागी असलेल्या आरोपींवर कठोर कारवाई केली जात असल्याचेही सरकारने वेळोवेळी सांगितले आहे. मात्र, काँग्रेसच्या या ताज्या आरोपांवर केंद्र सरकारची अधिकृत प्रतिक्रिया अद्याप आलेली नाही.

फिफामध्ये सुपरस्टार शकिराचा डान्स, BTS बँडही परफॉर्म करणार... चाहत्यांसाठी मनोरंजनाची मेजवानी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : फिफा विश्वचषक २०२६ चा अंतिम सामना केवळ फुटबॉलपुरता मर्यादित राहणार नसून मनोरंजनाचाही भव्य सोहळा ठरणार आहे. स्पेन आणि अर्जेंटिना यांच्यात होणाऱ्या अंतिम लढतीदरम्यान फिफाने इतिहासात प्रथमच सुपर बाउलच्या धर्तीवर हाफटाइम शो आयोजित केला आहे. या कार्यक्रमात सुपरस्टार गायिका शकीरा, पॉपस्टार जस्टिन बीबर, मॅडोना, बीटीएस आणि बर्ना बॉय यांच्यासह अनेक नामवंत कलाकार आपल्या सादरीकरणाने चाहत्यांचे मनोरंजन करणार आहेत. हा हाफटाइम शो सुमारे ११ मिनिटांचा असणार असून स्टेज उभारणी आणि आवरण्याच्या प्रक्रियेमुळे मध्यांतराचा कालावधी नेहमीपेक्षा अधिक वाढणार आहे. या शोचे नियोजन कोल्डप्ले बँडचा प्रमुख गायक ख्रिस मार्टिन यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले आहे. फिफा आणि ग्लोबल सिटिझन यांच्या संयुक्त विद्यमाने हा कार्यक्रम सादर केला जाणार असून त्यामागे शिक्षण आणि सामाजिक उपक्रमांनाही पाठबळ देण्याचा उद्देश आहे.

अंतिम सामन्यापूर्वी रंगणाऱ्या समारोप सोहळ्यातही अनेक जागतिक सेलिब्रिटी उपस्थित राहणार आहेत. अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प अंतिम सामना पाहण्यासाठी उपस्थित राहणार असून विजेत्या संघाला विश्वचषकाची ट्रॉफी प्रदान करण्याची शक्यता व्यक्त करण्यात आली आहे. त्यामुळे या अंतिम सामन्याकडे संपूर्ण जगाचे लक्ष लागले आहे.

मैत्रीचे दावे पण भारतीयांवरच व्हिसाचा फास?

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : अमेरिकेच्या **Department of Homeland Security (DHS)** ने अलीकडे **F** (विद्यार्थी), ग (एक्सचेंज व्हिजिटर) आणि ख (पत्रकार व मीडिया प्रतिनिधी) या व्हिसा श्रेणींमध्ये महत्त्वाचे बदल जाहीर केले आहेत. अमेरिकेने या बदलांचे कारण राष्ट्रीय सुरक्षेशी संबंधित जोखीम असल्याचे सांगितले असून, विशेषतः भारत आणि चीनमधून येणाऱ्या काही विद्यार्थ्यांबाबत अतिरिक्त पडताळणीची गरज असल्याचे नमूद केले आहे. या निर्णयामुळे भारतातील हजारो विद्यार्थी, पीएचडी संशोधक, फेलोशिपधारक, पत्रकार आणि शैक्षणिक देवाणघेवाण कार्यक्रमात सहभागी होणाऱ्या नागरिकांमध्ये अनिश्चिततेचे वातावरण निर्माण झाले आहे.

भारत हा अमेरिकेत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा सर्वात मोठ्या स्रोतांपैकी एक देश आहे. दरवर्षी लाखो भारतीय विद्यार्थी उच्च शिक्षणासाठी अमेरिकेतील विद्यापीठांमध्ये प्रवेश घेतात. **STEM² (Science, Technology, EngineeA°ing and Mathematics)**, कृत्रिम बुद्धिमत्ता, सेमिकंडक्टर, बायोटेक्नॉलॉजी आणि संशोधन क्षेत्रात भारतीय विद्यार्थ्यांचे मोठे योगदान आहे. अशा वेळी व्हिसा प्रक्रियेत वाढलेली तपासणी, विलंब किंवा नकाराची शक्यता त्यांच्या शैक्षणिक आणि व्यावसायिक भवितव्यावर परिणाम करू शकते.

याचा परिणाम केवळ विद्यार्थ्यांपुरता मर्यादित नाही. ग व्हिसा अंतर्गत जाणारे संशोधक, प्राध्यापक, फेलोशिपधारक, वैद्यकीय प्रशिक्षणार्थी आणि सांस्कृतिक देवाणघेवाण कार्यक्रमातील सहभागी यांनाही अधिक कागदपत्रे, पार्श्वभूमी तपासणी आणि दीर्घ प्रतीक्षेला सामोरे जावे लागू शकते. ख व्हिसा श्रेणीतील पत्रकार आणि मीडिया प्रतिनिधींवरही अधिक छाननी होण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे.

अमेरिकेचा दावा आहे की हे बदल कोणत्याही एका देशाला लक्ष्य करण्यासाठी नसून राष्ट्रीय सुरक्षेसाठी आहेत. तथापि, भारत आणि चीनचा उल्लेख अधिकृत कारणांमध्ये आल्याने अनेक प्रश्न उपस्थित झाले आहेत. भारत हा अमेरिकेचा रणनीतिक भागीदार, टणअृ मधील सहयोगी आणि **Indo-Pacific** धोरणातील

महत्त्वाचा देश मानला जातो. अशा परिस्थितीत भारतीय नागरिकांवर वाढती व्हिसा छाननी ही दोन्ही देशांतील विश्वासाच्या नात्यावर प्रश्नचिन्ह निर्माण करणारी बाब असल्याची चर्चा सुरू झाली आहे.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि अमेरिकेचे नेतृत्व अनेकदा भारत-अमेरिका संबंध इतिहासातील सर्वोत्तम असल्याचे सांगतात. संरक्षण, तंत्रज्ञान, सेमिकंडक्टर, संरक्षण उत्पादन, व्यापार आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता यांसारख्या क्षेत्रांत सहकार्य वाढत असल्याचेही दोन्ही देशांकडून वारंवार सांगितले जाते. परंतु दुसरीकडे, भारतीय विद्यार्थ्यांवर वाढती व्हिसा तपासणी, काही प्रकरणांतील व्हिसा रद्द होणे, प्रवेशावेळी अतिरिक्त चौकशी आणि आता नव्या नियमांमुळे अनेकांना प्रश्न पडू लागला आहे की, राजनैतिक मैत्री आणि स्थलांतर धोरण यामध्ये एवढी तफावत का दिसते?

भारत सरकारने यापूर्वी परदेशातील भारतीय विद्यार्थ्यांच्या हिताचे संरक्षण करण्याची भूमिका व्यक्त केली आहे आणि अमेरिकेसोबत विविध द्विपक्षीय चर्चांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या अडचणी मांडल्याचे सांगितले आहे.

मात्र या नव्या धोरणाबाबत भारत सरकारकडून कोणती ठोस राजनैतिक भूमिका किंवा औपचारिक प्रतिक्रिया येते, याकडे विद्यार्थी आणि पालकांचे लक्ष लागले आहे.

या संपूर्ण घडामोडीत सर्वात महत्त्वाचा मुद्दा म्हणजे तथ्य आणि धोरण यातील समतोल. अमेरिकेला राष्ट्रीय सुरक्षा सुनिश्चित करण्याचा सार्वभौम अधिकार आहे. त्याचवेळी, लाखो प्रामाणिक विद्यार्थी, संशोधक आणि व्यावसायिकांना अनावश्यक अडथळे निर्माण होणार नाहीत, याचीही काळजी घेणे आवश्यक आहे.

जर भारत-अमेरिका संबंध इतके मजबूत आणि विश्वासाचे असतील, तर भारतीय विद्यार्थी, संशोधक आणि पत्रकारांवर वारंवार वाढणाऱ्या व्हिसा निर्बंधांचे कारण नेमके काय? हा केवळ सुरक्षा उपाय आहे, की मैत्रीच्या दाव्यांमागे अजूनही अविश्वासाची छाया कायम आहे?